

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ

ΒΥΡΩΝ ΛΕΟΝΤΑΡΗΣ (1932-2014)

Του δρόμου – IV

Κάτοχος, φυσικά, και ξένης γλώσσης,
είκοσι χρόνων, με λεπτή κορμοστασιά,
μήνες και μήνες τρέχει για δουλειά.
“-Δυστυχώς, δεν εδόθησαν πιστώσεις...!”

Πρόσωπα αγαπημένα, πρόσωπα χλωμά
-περηφάνιας γραμμές, μ’ όλη την άλλη
δυστυχία σας στραμμένη από την άλλη-
μην κλαίτε. Αύριο ξανά, αύριο ξανά...

Σκάλες, ουρές, ουρές λογής λογής
χαρτιά κι αιτήσεις πάνω στις αιτήσεις.
Και να ‘χεις τόσα, τόσα ν’ αγαπήσεις,
είκοσι χρόνων, “στο άνθος της ζωής”...
(από τη συλλογή *Ορθοστασία*, 1957)

Αποχρωματισμοί

Το δειλί σέρνεται κι αλλάζει πάλι δέρμα
Μες τις ψυχές μας, απαρνιέται όλα ξανά
τα χρώματά του – κι απομένουμε στεγνά
τοπία χωρίς αρχή και χωρίς τέρμα.

Γρίφοι λυμένοι και ξανά μπλεγμένοι
χτυπιόμαστε όλη μέρα σαν τυφλοί
για μια καλύτερη θεσούλα στο κλουβί
κι όλο βρισκόμαστε σφιχτότερα δεμένοι.

Στα λόγια σπάταλοι, φιλάργυροι όμως στο αίμα
κάναμε χάος το τοσοδά μας το μυαλό
-ο φόβος είναι θερμοκήπιο καλό,
ανθίζει σ’ όλες του τις ποικιλίες το ψέμα.

Ακούς και δεν γνωρίζεις τ’ όνομά σου,
κρυνώνει η μοίρα που παλιά σου ‘χε δοθεί
-σε ποιές λοιπόν παγίδες έχουμε συρθεί;
Μέγα κακό είναι ν’ αρνηθείς τ’ ανάστημά σου.

Δεν είναι ο κόσμος πείραμα στους τρόμους
του απείρου, όχι, δεν είναι δοκιμή.

Μπορείς να σέρνεσαι μια ολόκληρη ζωή,
υπογραφή δειλή μέσα στους δρόμους;

Θα 'ναι φριχτό να φύγουμε έτσι, δίχως
μια πίστη, έναν αγώνα, μια κραυγή
-άνθρωποι που πεθάναν δίχως μια αμυχή,
άνθρωποι που "διελύθησαν ησύχως...."
(από τη συλλογή *Ομίχλη του μεσημεριού*, 1959)

Η σκάλα

Κακή εποχή σε ξένο κι άγνωστο σκοτάδι
οι δρόμοι χρόνια τώρα πεθαμένοι και σβησμένα τα σημάδια
κακή εποχή, ανεμόβροχο σπάει τα τζάμια στις ψυχές μας
κι οι σκιές των ανθρώπων μέσα μας φτερούγες τσακισμένες
ένας καιρός ερείπιο
κι η σκάλα που ανεβαίνω πότε να τυλίγεται στα πόδια μου σαν φίδι
και πότε να βυθίζεται σαν βίδα στο μυαλό...

Αθώο ξεκίνημα, μοναχικό λυγμέ πάνω απ' τη θλίψη
με μολυβένια τώρα τα φτερά
χάνοντας ολοένα ύψος – όπως τόσες
απόπειρες αθανασίας που κατακάθησαν σ' ένα επιτύμβιο χαμόγελο
αθώο ξεκίνημα, πού μ' έφερες, πού μ' έφερες...

Τλιγγοί και στροφές
τρεκλίσματα μέσα στους λαβύρινθους
χειρονομίες σακάτισσες
σκέψεις γριές σερνάμενες πιασμένες απ' τους τοίχους
μια υγρασία πανικού ως το κόκκαλο κι όλοι γυρεύουν να σωθούν
κρεμιούνται απ' τα καλώδια κι απ' τις φλέβες τους
κυκλοφορούν μ' ένα μαχαίρι στην καρδιά σαν φυλαχτό
κλειδώνουμε τις πόρτες ψάχνονται για τη χαμένη αφή τους
-άλλοι στους τοίχους κολλημένοι κάνουν τα παράθυρα
κι άλλοι τρέχουνε, τους ανοίγουν και πηδάνε στο κενό

και τι μπορούμε εμείς να κάνουμε και τι μπορούμε
μέσα στο στοιχειωμένο αυτό οικοδόμημα
κεριά που σβήνουμε στο βάθος των διαδρόμων
στίχοι που κλαίμε σαν παιδιά στα σκαλοπάτια
γιατί ποτέ ποτέ δε μπορέσαμε να προλάβουμε το έγκλημα
-φτάσαμε πάντα αργά μπροστά στις κλειδωμένες πράξεις
το αίμα κυλούσε πια κάτω απ' τις χαραμάδες
κι η κούραση κι ο φόβος όλο να πληθαίνουν στην ατέλειωτη αυτή
σκάλα

Όλες τις μοναξίες τις έζησα
ελπίζοντας και μη ελπίζοντας
όμως τη μοναξιά της τέχνης πώς να την αντέξω
τη σκόνη πάνω στο βιβλίο

τα λόγια που σηκώνονται τις νύχτες σαν αγάλματα
κι ανάβουν τα φώτα σε αδειανές ψυχές
κι αρχίζουν να χτυπούν στους τοίχους το κεφάλι τους
ουρλιάζοντας
-είναι μια κρίση δημιουργίας μόνο ή μήπως είναι
το τέλος, η κατάρρευση της σκέψης, η ερημιά
ανάμεσα σε ανεπανόρθωτα φθαρμένα σύμβολα και εικόνες
που ηχούν σαν κούφια προσωπίδες

Γιατί δεν είναι μόνο ο χρόνος που μας φθείρει μα κι ο χώρος
σημεία τα δείχνουν καθαρά, ο χώρος εκδικείται
παραμορφώνει τις δομές και κατατρώει τα σωθικά
-έτσι είναι ο λόγος

φαγώθηκε σιγά σιγά από σιωπές και χάσματα
Τι μέλλει ακόμα να ειπωθεί και ποια η έκφραση μες στη
χαμένη ισορροπία;

Είπαμε τόσες φθηνίες, έτσι που γινε κι η δημιουργία διαστροφή
και τώρα ετούτη η κούραση δεν είναι σαν τις άλλες
δεν έρχεται απ' το παρελθόν αλλά απ' το μέλλον
όπως η σκόνη αυτή που κατεβαίνει από τα πάνω δώματα
όπως το αίμα αυτό που στάζει από τα πάνω δώματα

-αθώο ξεκίνημα, πού μ' έφερες, πού μ' έφερες
Που να σταθώ να γείρω το κεφάλι μου
να ονειρευτώ το δροσερό κατώφλι...
(από τη συλλογή *Ψυχοστασία*, 1972)

[Χάσματα του καιρού]

Χάσματα του καιρού
από κορμί σε κορμί ποια συνέχεια
φαντάσματα χαδιών
άδεια κελύφια από φωνές χειρονομίες και πράξεις
λαγόνες στήθια που στραγγίζανε να ντύσουν νέες ψυχές
κι η φτερούγα του αρχάγγελου ακουμπισμένη στην
εξώπορτα
ποιος γνώρισε ποτέ τη μάνα του παιδούλα

Χάσματα του καιρού
τα στοιχειωμένα διάκενα μες στη διαδοχή
ο σάπιος σπόνδυλος και το σπασμένο σκαλοπάτι της σκάλας
Τι να τις κάνω εγώ τις μνήμες μου
τι να τις κάνω εγώ τις ρίζες μου
όταν τα φύλλα μου έλυσαν στο χώμα

Η σάρκα βασανίζει τη σάρκα
και το πνεύμα αυτοτιμωρείται αιώνια στη μοναξιά του
η ζωή μας κυλάει με μαγείες και ξόρκια
με όλες τις καθημερινές μικρές μας ανθρωποθυσίες
Όμως το λάδι της καντήλας τώρα βούλιαξε και το νερό
ήρθε απάνω

κι η φλόγα φεύγει με ουρλιαχτά δαγκώνοντας Πατέρα
και Υιό

Τι να τις κάνω εγώ τις ρίζες μου
όταν οι ρίζες μου απαχρονίσθηκαν στον ουρανό
και το άγριο χώμα προχωράει και σφίγγει όλο και πιο
στενά το Μισολόγγι

Τι περιμένουμε
άνεμο στα πανιά μιας νέας μοίρας
άλυωτη πανοπλία στην άκρη του γιαλού
μοιράζοντας την ψυχή μας ανάμεσα σε λύκους και σε
σκύλους
σφάζοντας στην πυρά την Ιφιγένεια τους Τρώες και τον
Άγο Βασιάρη

Βροχή βροχή φαρμακερή
καθώς περνάει, Μάρκο, το ξόδι σου
στητό δεμένο στ' άλογό σου
κι ακολουθούν παπάδες και ψαλτάδες
θυμιάματα λοιμοί και καταποντισμοί
και πίσω αιχμάλωτοι εχθροί πισθάγκωνα δεμένοι
μεταξωτές σημαίες νικημένες
άλογα καταστόλιστα
άρματα και σπαθιά ντουφέκια γιδοπρόβατα
λάφυρα ενός αγώνα που κολλάει και μπλέκεται σε βάλτα
και σε βούρλα

βροχή βροχή φαρμακερή
Ελευθερία ή θάνατος...

Καλύτερα θάνατος καλύτερα θάνατος
(από τη συλλογή *Μόνον διά της λύπης...*, 1976)

Επιστροφή

Την τρίτη μέρα προς το σούρουπο
φάνηκαν κάτω τα καλύβια και γύρω τα μαντριά
ο ήλιος βάλτωνε στον κάμπο
όλη η ζωή κατάφαση ξανά και πάλι απ' την αρχή
Το βήμα εβράδυνα κατηφορίζοντας την τελευταία πλαιά
να φτάσω όταν πια θα 'χε πέσει η νύχτα
και ν' αποφύγω τα συναπαντήματα των χωριανών και την καταλαλιά τους
-άλλος να λέει «Αβραάμ, σαν τι είδες κι έκαμες εκεί ψηλά
που πήγες;»
άλλος «δεν είναι για τα μας τα υψηλά...»
κι άλλος «τι θέλουμε και φεύγουμε αφού οι ίδιοι γυρνάμε πάλι;»

Είναι άγριο να περνάς μέσα από τους ανθρώπους

καλύτερα από δίπλα τους
γιατί το δίπλα μας είναι η ζωή – όπως η ζέστα και το φως
γύρω από τη φωτιά και το λυχνάρι –
το δίπλα μας είναι η ζωή το μέσα μας ο θάνατος
Έλα, λοιπόν, απόμερα, ας πηγαίνουμε, μικρέ μου Ισαάκ, καλέ
ηλίθιε Ισαάκ φτωχέ μου χάχα,
με σένα και τη Σάρρα τώρα πια όσα μου μένουν να τα ζήσω...

Αλλά, ό,τι εγκαταλείψαμε για πάντα έχει χαθεί
κι εμείς νομίζουμε πως τάχα ακόμη κάτι μένει
κάτι να μας δοθεί που δε μας δόθηκε
κάτι να εγκαταλείψουμε που δεν εγκαταλείψαμε
κι αυτή την πλάνη επιστροφή τη λέμε
-μια μανιασμένη απουσία στα πέρατα της αίσθησης
όπως η Σάρρα τώρα στο κατώφλι μας
κουφή τυφλή και παραλοϊσμένη
φάντασμα ενός ξεδοντιασμένου γέλιου

Ιδού εγώ, επιστρέφω από τη Γη την Υψηλή
ιδού, σου φέρνω πίσω το παιδί σου – αυτό δεν ήθελες; - σου
φέρνω
τον ουρανό εξαπτέρυγο
την αποθεώση του τρόμου μας και της χαμοζωής μας...

Τι αν φτάνουμε στην κορυφή της πίστης;
Την πίσω της πλαγιά, το επέκεινα, ποτέ ποιος είδε;
Ο άνεμος του σκότους μας γκρεμίζει πάλι πίσω
μας καταπίνει αυτό που και πριν ήμασταν
Το τρόπαιο της πίστης μας η χλεύη του κενού

Η επιστροφή, αυτό είναι το παράλογο
Γιατί ο πηγαϊμός την έχει εντός του την επιστροφή
και τώρα, κάνοντας αντίδρομα του πηγαϊμού την κίνηση
αγγίζοντας τα ίδια σου τα αγγίγματα
πατώντας τα ίδια σου πατήματα,
τι είναι πια αυτό και πως αντέχεται;

Επιστροφή επιστροφής... Κατάρα
στο σπόρο που γυρνάει στη γη, κατάρα
στου κύκλου τα γυρίσματα που ανεβοκατεβαίνουν
Ιδού εγώ, ανέβηκα στη Γη την Υψηλή
ιδού εγώ, επιστρέφω από τη Γη την Υψηλή
ιδού, εγώ επιστρέφω. Εξέτισα το παν
Τι άλλο θέλετε από μένα πια; Κατάρα...
(από τη συλλογή *Εν γη αλμυρά*, 1996)

**Έτσι που τραύλισα...
VI**

Εδώ, στο συνοικιακό νεκροταφείο
που μαζευτήκαμε να κεραστούμε
καφέ, παξιμαδάκι και κονιάκ
για τον αγαπημένο μας που χάθηκε νέος πολύ εν αρετή και
θλίψει
και λίγο πριν στη γη απιθώσαμε το σώμα του
-το βάρος μιας νεότητας ασήκωτο σα μεταμέλεια...-
η σύναξη ετερόκλητη
φίλοι και συγγενείς εγγύεροι και απώτεροι οι συμμετασχόνες
-σε τι συμμετασχόντες
και ποιοι είναι οι «εγγύς» και ποιοι οι απώτεροι...-
λόγια συμβατικά για τον νεκρό, τριμμένα κι άλλα που
σωπαίνονται
και εγκώμια σε παλιά ελληνικά όπως συνηθίζεται
«αναλωθείς...», «διαπρέψας...», «υπερακοντίσας...»

Το τελευταίο αυτό με λύγισε
Τι λέξη, αλήθεια, και τι μοίρα
γι' αυτούς που ξεπεράσανε το στόχο
κι έτσι, υπερακοντίσαντες, αστόχησαν

Τι έγινε η ορμή τους
που καρφώθηκε το ακόντιο...
Δε μέτρησε η βολή τους τίποτε δε μέτρησε
(από τη συλλογή *Εν γη αλμυρά*, 1996)